

Kommunstyrelsen

Finansdepartementet

Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämningsen för kommuner och landsting (SOU 2018:74)

Ert dnr: Fi2018/03212/K

Finansdepartementet har bjudit in Burlövs kommun att lämna synpunkter på betänkandet Översyn av kostnadsutjämningsen för kommuner och landsting. Burlövs kommun vill lämna följande synpunkter på betänkandet.

Sammanfattning

Burlövs kommun tillstyrker i stora drag den föreslagna modellen för kostnadsutjämningsen. Kommunen anser det viktigt att modellen ses över med jämna mellanrum för en ökad träffsäkerhet som stärker legitimiteten i modellen, vilket är förutsättningen för att kommuner ska kunna bedriva en jämlik verksamhet i hela landet. De antaganden och beräkningsunderlag som har presenterats i förslaget verkar genomarbetade och anpassade för att uppfylla sitt syfte. Däremot saknas en del variabler som är viktiga i ett kostnadsutjämningsperspektiv, exempelvis gränspendling och socioekonomisk variabel inom grundskolan. Det har inte varit möjligt att fullt ut göra jämförelser av effekterna mellan befintlig och ny modell då beräkningsgrunderna och viktning i variablerna har förändrats vilket gör att kommunen har svårt att ta ställning till om beräkningarna inom alla områden är rimliga. Nedan presenteras de delområden eller variabler som kommunen helt eller delvis avstyrker.

Burlövs kommun vill även framhålla att om den nya modellen införs ska staten stå för ett införandebidrag och kompensera de kommuner som påverkas mest negativt av förändringen.

Införande av ny modell för kostnadsutjämningsen bör förskjutas ett år eftersom det finns synpunkter i remissvaren som behöver utredas vidare.

5. En verksamhetsorienterad modellstruktur

Burlövs kommun avstyrker delvis förslaget att modellen *Barn och unga med utländsk bakgrund* utgår. Grundtanken med variabeln är att kompensera för en differentierad socioekonomi inom kommunerna gällande barn upp till 19 år. Enbart om den införda socioekonomiska variabeln i övriga delmodeller kompenserar fullt ut på delområdena bör förändringen genomföras. Så länge kompensation för socioekonomi saknas inom grundskolan anser kommunen att den effekten av modellförändringen inte nås fullt ut. Det statsbidrag för en jämlik skola som istället hänvisas till inom grundskolan gynnar inte kommuner med svag socioekonomi tillräckligt i förhållande till mer socioekonomiskt starka kommuner.

6. Socioekonomi, gles bebyggelse och löner

6.4 Beräkning av merkostnader för skillnader i lönenivå

Burlövs kommun tillstyrker i stora drag förslaget med att merkostnader för skillnader i lönenivå ska beräknas i delmodellerna *Förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg, Förskoleklass och grundskola, Gymnasieskola, Individ- och familjeomsorg och Äldreomsorg*. Den här modellen har ingen påverkan på det stora flertalet kommuner, men för de kommuner som påverkas blir konsekvenserna mycket stora.

Burlövs kommun avstyrker dock delar av modellen eftersom gränspendlare inte omfattas av statistiken. Detta är en viktig variabel för de kommuner som har en stor andel gränspendlare vilket för dem får en negativ effekt på lönekostnadsindexet. Det är svårt att få en uppfattning om hur modellen är beräknad och vad det är som har påverkat att det sker stora förändringar mellan befintlig och ny modell.

Kommunen föreslår vidare att så länge stor vikt läggs vid småhustaxering är det viktigt att uppdatera värdena i modellen regelbundet, då det annars finns en risk att det läggs in en permanent viktning på en marknad (bostadsmarknaden) som är föränderlig.

7. Kostnadsutjämning för kommuner

7.2 Förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg

Burlövs kommun avstyrker den del av förslaget som innebär att tillägg och avdrag för skillnader i behov av förskola och fritidshem beräknas enligt ny metod. Det är bra att de framräknade behoven styr fördelningen och att modellen har setts över. Det är svårt att utvärdera förändringarna eftersom det är andra parametrar som styr jämfört med tidigare. De nya parametrarna verkar mer lämpade men kommunen är tveksam till huruvida begreppet pendling över kommungräns utgör den bästa variabeln. Det är främst kommunens storlek som får effekter på huruvida man passerar en kommungräns eller inte. Pendlingstiden kan vara densamma inom en större kommun som den är mellan två mindre kommuner där gränsen passeras vilket missgynnar större kommuner. Gränspendling mellan olika länder saknas i modellen vilket missgynnar kommuner med stor gränspendling.

Burlövs kommun tillstyrker förslaget att tillägg och avdrag för socioekonomiska skillnader läggs till som ny komponent i modellen. Dock anser kommunen att variabeln väger för lätt i förhållande till behovsvariabeln. Detta kommer att få negativa konsekvenser för socioekonomiskt utsatta kommuner.

7.3 Förskoleklass och grundskola

Burlövs kommun avstyrker att delmodellen förskoleklass och grundskola inte innehåller någon socioekonomisk variabel. Den tidigare modellen Barn och unga med utländsk bakgrund var en kompensator för socioekonomisk fördelning inom grundskolan. När den modellen föreslås utgå från utjämningen borde det istället medföra en betydande socioekonomisk viktning inom grundskolan. Eftersom det nya förslaget inte innehåller någon socioekonomisk viktning inom grundskolemodellen med hänvisning till det riktade statsbidraget för mer jämlik skola befarar Burlövs kommun att utjämningen slår fel. Skolkommisionens utredning visade på att behovet

att resursfördela medel inom skolan efter socioekonomisk bakgrund är av stor betydelse. Eftersom kostnadsutjämningsutredningen föreslår att de socioekonomiska variablerna ska lyftas in i modellerna för förskola och gymnasieskola borde kopplingen vara än tydligare till modellen grundskola. Det är inte klarlagt att det statsbidrag som tilldelas kommunerna för en ökad jämlikhet ger samma effekt som en socioekonomisk variabel i kostnadsutjämnningen.

7.4 Gymnasieskola

Burlövs kommun tillstyrker förslaget men kommunen anser att modellen är väldigt teoretisk. Ingen omprövning har gjorts av befintlig modell gällande glesbygdsberäkning. Det som är problematiskt är att faktorn för glesbygdsberäkning i för liten utsträckning tar hänsyn till hur det faktiskt ser ut i kommunerna. Enligt modellen har Burlövs kommun ett fullgott underlag för en egen gymnasieskola i kommunen som överstiger 400 elever men hänsyn tas inte till konkurrens från fristående aktörer och andra kommunala skolor i området. För växande kommuner i storstadsdistrikt kan en befolkningsökning slå hårt i modellen trots att förutsättningarna i det stora hela inte har förändrats.

Den nya variabeln gällande kompensation för alla elever i gymnasieåldern 16-18 år gör att det finns en risk för överkompensation för de ungdomar som inte går i skolan men har annan sysselsättning. Vi föreslår att någon form av reducering införs för dessa ungdomar.

7.5 Kommunal vuxenutbildning

Burlövs kommun tillstyrker förslaget att en ny delmodell för Kommunal vuxenutbildning införs. Dock anser kommunen det problematiskt att det i modellen finns en risk för att underlaget gällande de uppgifter som får betydelse för beräkningen inte är korrekt. Nyanländas utbildningsbakgrund kan vara under- eller överskattat. Samtidigt kan utbildningsbehovet vara stort även för individer som har tidigare utbildning. Det finns även en risk i att de individer som modellen är tänkt att kompensera för är en rörlig andel av befolkningen och inte längre finns kvar i kommunen det år utjämnningen faller ut. Kommunen förordar därför att statistiken uppdateras årligen.

7.6 Individ- och familjeomsorg

Burlövs kommun tillstyrker att den befintliga modellen uppdateras med nya variabler för socioekonomi. Dock anser kommunen att den nya variabeln som lyfts in i modellen gällande barnfattigdom har en alltför låg tröskel när det räcker med att en individ under en treårsperiod haft ekonomiskt bistånd en gång. Det finns även en risk att variabeln är påverkbar då det är kommunen som beviljar försörjningsstödet.

Kommunen anser att den data rörande gränspendlare som används behöver uppdateras årligen då det kan variera mellan åren.

7.7 Äldreomsorg

Burlövs kommun tillstyrker förslaget men vill lyfta att man även bör studera behovet av äldreomsorg i takt med att befolkningen blir äldre och friskare. Inom detta delområde sker en av de

största omfördelningarna mellan kommuner och i framtiden beräknas antalet äldre öka kraftigt vilket får stor effekt på omfördelningen. Det är därför viktigt att löpande se över behovet och kostnaden för vård i modellen.

På kommunstyrelsens vägnar

Lars Johnson
Ordförande

Charlotta Wemme Dehlin
Kanslichef